

**Міністерство освіти і науки України
Київський професійно-педагогічний коледж імені Антона Макаренка**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор КППК

імені Антона Макаренка

Ольга ЩЕРБАК

**ПРОГРАМА
СПІВБЕСІДИ
З ПРЕДМЕТІВ «УКРАЇНСЬКА МОВА»,
«УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА»
ДЛЯ ВСТУПНИКІВ НА ОСНОВІ
БАЗОВОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО НА ЗАСІДАННІ
ЦИКЛОВОЇ КОМІСІЇ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН
ПРОТОКОЛ № 4 ВІД 11.02.2021 Р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму для співбесіди з української мови та літератури за освітньою програмою підготовки кваліфікованого робітника на основі базової загальної середньої освіти до Київського професійно-педагогічного коледжу імені Антона Макаренка розроблено відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020), Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, навчальних програм з української мови та літератури для 5-9 класів для загальноосвітніх навчальних закладів (2017).

Мета програми – визначити єдині вимоги до співбесіди з української мови та літератури; зорієнтувати вступників у підготовці до співбесіди

Мова є засобом спілкування між людьми, формування й становлення особистості людини, її інтелекту, волі, почуттів та формою буття. Мова – це безперервний процес пізнання світу, його освоєння людиною.

Українська мова – державна мова України. Вона неоціненна національна святиня, скарбниця духовних надбань народу, запорука його подальшого культурного прогресу. Це передбачає пріоритетне використання української мови в усіх сферах суспільного життя. Головна функція рідної мови полягає в тому, що вона є засобом спілкування, пізнання культурних цінностей. Як форма вияву національної й особистісної свідомості вона є засобом самопізнання, саморозвитку і самореалізації людини. Досконале володіння державною мовою – важлива умова формування особистості майбутнього фахівця, становлення його високодуховного, національно зорієнтованого світогляду як запоруки професійної кар'єри, передумови формування фахової компетенції.

Основна мета навчання рідної мови полягає у формуванні національно свідомої, духовно багаті мовної особистості, яка володіє вміннями й навичками вільно, комунікативно доцільно користуватися засобами рідної мови – її стилями, типами, жанрами в усіх видах мовленнєвої діяльності, тобто забезпечує належний рівень комунікативної компетенції. Зазначена мета передбачає здійснення навчальної, розвивальної і виховної функцій освітнього змісту навчального предмета.

Програма з української мови передбачає теоретичну підготовку вступників: знання звукового складу мови; правил правопису; лексичного багатства мови; частин мови; синтаксису простого та складного речення, а також практичну підготовку: визначення співвідношення звуків і букв, наголосу у словах; удосконалення навичок правопису; розрізнення багатозначних слів і омонімів, типів переносного значення слова; удосконалення навичок відмінювання іменних частин; визначення видів односкладних, складних речень (складнопідрядних, складносурядних, безсполучникових, змішаного типу) та вживання розділових знаків.

Матеріал програми розподілено за розділами: «Фонетика. Графіка. Орфоепія», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Орфографія», «Синтаксис і пунктуація», «Розвиток мовлення».

Предмет «Українська література» вивчає кращі зразки художньої літератури як мистецтва слова, допомагає формувати, збагачувати внутрішній світ молодшої людини, позитивно впливати на її свідомість, морально-етичні цінності, розвивати інтелектуальні, творчі здібності, естетичні смаки, самостійність мислення й громадянський вибір. Усе це сприятиме самореалізації особистості в майбутньому. Метою шкільного вивчення української літератури є: формування гуманістичного світогляду старшокласників, долучення їх засобами художньої літератури до загальнолюдських і національних цінностей; виховання національно свідомих громадян України; естетичний розвиток учнів, підвищення їх загального культурного рівня та розширення культурно-пізнавальних інтересів; сприяння всебічному розвитку школярів, їх духовному збагаченню, активному становленню й самореалізації в сучасному світі.

Завдання з української літератури мають на меті перевірку, виявлення рівня отриманих вступниками знань, сформованості вмій і навичок, компетентностей; оцінювання результатів засвоєння вступниками знань з теорії літератури, біографій письменників, знання текстів та вміння їх аналізувати, критично мислити. Завдання вимагають відповідної теоретичної і практичної підготовки.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Фонетика. Графіка. Орфоепія

Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, є, і, щ* та буквосполучень *дз, дж*. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування *у-в, і-й*. Подвоєння і подовження приголосних. Зміни приголосних при словотворенні. Сполучення *йо, ьо*. Правила переносу слів.

Лексикологія. Фразеологія

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальнонавживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми.

Будова слова. Словотвір

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Спільнокореневі слова і форми слова. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові. Зміни приголосних при творенні слів. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні *о*, *е* у складних словах. Найпоширеніші чергування голосних і приголосних звуків.

Морфологія

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови. Поняття про самостійні та службові частини мови.

Іменник

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників. Число іменників. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відміни іменників. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Відмінювання іменників. Невідмінювані іменники в українській мові. Кличний відмінок іменників.

Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням. Ступені порівняння якісних прикметників: способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Повні і короткі форми прикметників. Відмінювання прикметників. Способи творення прикметників. Правопис відмінкових закінчень і найуживаніших суфіксів прикметників.

Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості, складні й складені. Типи відмінювання кількісних і порядкових числівників. Творення числівників. Правопис числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу і дат.

Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значеннями. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но*, *-то*). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Часи дієслова. Способи дієслова. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II

дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу. Способи творення дієслів. Правопис дієслів.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но*, *-то*. Правопис дієприкметників.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот. Правопис дієприслівників.

Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на *-о*, *-е*, утворених від прикметників і дієприкметників.

Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників.

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні. Правопис часток.

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова. Правопис вигуків.

Орфографія

Правопис ненаголошених голосних. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Правопис префіксів і суфіксів. Правопис слів іншомовного походження. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Правопис складних слів. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н*, *nn* у прикметниках, дієприкметниках і прислівниках. Написання прислівників разом і через дефіс. Особливості написання числівників і займенників. Правопис прийменників разом, окремо і через дефіс. Правопис сполучників разом і окремо. Написання часток *бо*, *но*, *то*, *от*, *таки*. Правопис частки *не* з різними частинами мови.

Синтаксис і пунктуація

Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.

Словосполучення

Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

Просте двоскладне речення

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження.

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні

Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот.

Односкладні речення

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні.

Просте ускладнене речення

Речення з однорідними членами речення. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Розділові знаки в реченні з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення.

Складне речення

Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному. Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Складносурядне речення

Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні.

Складнопірядне речення

Складнопірядне речення, його будова. Головне й пірядне речення. Пірядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопірядному реченні. Основні види пірядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопірядні речення з кількома пірядними, розділові знаки в них.

Безсполучникове складне речення

Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому.

Способи відтворення чужого мовлення.

Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

Розвиток мовлення

Поняття про спілкування і мовлення. Ситуація спілкування: адресати і адресанти мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема і основна думка висловлювання. Різновиди мовленнєвої діяльності: говоріння, писання, читання, аудіювання. Основні вимоги до мовлення: змістовність, послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність. Поняття про текст. Поділ тексту на абзаци. Мовні засоби зв'язку речень у тексті. Поняття про стилі мовлення: розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний. Поняття про типи мовлення: розповідь, опис, роздум.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

УСНА НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ

Українські історичні пісні. Пісні про звитяжну боротьбу козаків із турецько-татарськими нападниками: «Зажурилась Україна», «Та, ой, як крикнув же козак Сірко»; про боротьбу проти соціального та національного гніту: «Ой Морозе, Морозенку», «Максим козак Залізняк», «Чи не той то Хміль», «За Сибіром сонце сходить». *Пісні Марусі Чурай* «Засвіт встали козаченьки», «Віють вітри, віють буйні», «Ой не ходи, Грицю».

Українські народні думи «Маруся Богуславка». *Українські народні балади* «Ой летіла стріла», «Ой на горі вогонь горить».

ПАМ'ЯТКИ ОРИГІНАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ КНЯЖОЇ РУСИ-УКРАЇНИ

Літописи як історико-художні твори. «Повість минулих літ». «Поученіє Володимира Мономаха», Києво-Печерський патерик. «Слово о полку Ігоревім».

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ДОБИ РЕНЕСАНСУ І ДОБИ БАРОКО

Григорій Сковорода. «Бджола та Шершень», «Всякому місту – звичай і права...», «De libertate» (зі збірки «Сад Божественних пісень»).

НОВА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка».

Григорій Квітка-снів'яненко. «Маруся».

ЛІТЕРАТУРА УКРАЇНСЬКОГО РОМАНТИЗМУ

Петро Гулак-Артемівський. Балада «Рибалка».

Євген Гребінка. Вірш «Човен».

Микола Гоголь. «Тарас Бульба».

Тарас Шевченко. «Думи мої, думи мої...». «Ой три шляхи широкії...». «Мені однаково, чи буду...». «До Основ'яненка». «Сон» («У всякого своя доля...»). «Кавказ». «І мертвим, і живим, і ненарожденним...». «Катерина». «Наймичка». «У нашім раї на землі...». «Мені тринадцятий минало...». «Тополя» «Як умру, то поховайте...».

Пантелеймон Куліш. «Чорна рада».

Марко Вовчок (Марія Олександрівна Вілінська). «Інститутка».

ПРО МИНУЛІ ЧАСИ

Іван Франко. «Захар Беркут».

НАЦІОНАЛЬНА ДРАМА

Іван Карпенко-Карий. «Сто тисяч». «Хазяїн».

З УКРАЇНСЬКОЇ ПРОЗИ

Михайло Коцюбинський. «Дорогою ціною».

Олександр Довженко. «Ніч перед боєм».

СВІТ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ

Володимир Сосюра. «Любіть Україну!». «Осінь» («Облітають квіти, обриває вітер...»). «Васильки».

Леся Українка. «Давня весна». «Хотіла б я піснею стати...»ю «Давня казка». «Лісова пісня».

Андрій Малишко. «Пісня про рушник». «Чому, сказати, й сам не знаю...».

Василь Симоненко. «Лебеді материнства». «Ти знаєш, що ти – людина...». «Гей, нові Колумби й Магеллани...».

Ліна Костенко. «Дощ полив...», «Кольорові миші», «Чайка на крижині», «Крила», «Маруся Чурай».

ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

завдання співбесіди з української мови та літератури складаються з 30 варіантів, кожен з яких містить 1 практичне завдання з української мови та 2 тестових завдання з української літератури.

Практичне завдання з української мови передбачає перевірку практичних навичок з розділів «Орфографічний практикум», «Синтаксис, пунктуація» та вимагає відповідної теоретичної та практичної підготовки.

Тестові завдання закритої форми з української літератури пропонують вибрати правильні відповіді із декількох запропонованих та вимагають знання програмних текстів та біографій письменників.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Українська мова

Практичне завдання – орфографічно-пунктуаційне оформлення тексту
– **10 балів**

Українська література

Тест №2 – **1 бал**

Тест №3 – **1 бал**

Усього – 12 балів

Підрахунок результатів

12 балів	12
11 балів	11
10 балів	10
9 балів	9
8 балів	8
7 балів	7
6 балів	6
5 балів	5
4 бали	4
3 бали	3
2 бали	2
1 бал	1